

Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe

p/a Vollenhovemeen 15, 3844 NC Harderwijk

Aan het College van Gedeputeerde Staten
van de Provincie Gelderland
t.a.v. mevrouw L. Sipman
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Onderwerp: zienswijze Notitie Reikwijdte en Detailniveau Windpark Horst en Telgt

Harderwijk, 30 mei 2022

Geacht College,

Het bestuur van de Vogelbeschermingswacht Noord Veluwe heeft kennis genomen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau Windpark Horst en Telgt (Kristen & Maas, 2022, versie 5, 2 mei 2022). Wij stellen vast dat de RES 1.0 hiervoor het uitgangspunt vormt en de zoeklocatie daarom niet meer ter discussie staat. Wij willen gezegd hebben dat het gevolg van deze regionaal gedelegeerde duurzaamheidsopgave door vooraanstaande planologen gekarakteriseerd is met de woorden 'hagelslag' en 'confetti'. Met hen zagen wij liever meer nationale regie zodat windturbines en zonnepanelen, al dan niet geconcentreerd, dáár terecht komen waar zij natuur, landschap en voedselproductie op nationaal niveau zo min mogelijk schaden. Zo'n alternatieve benadering bestaat wel degelijk, maar dit ter zijde.

Wij zijn van mening dat een MER effecten in beeld moet brengen en deze moet beoordelen. Een Notitie Rijkweidte en Detailniveau dient hierop aan te sturen en onzes inziens niet vooruit te lopen op de gewenste uitkomst. Vanuit dat gezichtspunt bevreemdt het ons ten eerste dat paragraaf 2.7 onomwonden en voorbarig stelt dat 'de ontwikkeling van een energiepark Horst en Telgt op deze locatie past'. Of dat het geval is, zou de uitkomst van een MER moeten zijn en niet het vertrekpunt.

De vooropgestelde uitgangspunten in Tabel 3.1 maken bovendien niet duidelijk in welke mate ook de energieopbrengst van het park in de MER een knop zal zijn waaraan gedraaid mag en moet

gaan worden om negatieve effecten op de omgeving in beeld te brengen en op de gewenste niveaus te houden. De energieopbrengst is een functie van het aantal turbines, van ashoogten, van rotordiameters, van opstellingswijzen, en van extra voorzieningen (zoals stilstand op basis van een rekenregel of een detectiesysteem, of 'één zwarte wijk'). De effecten op de natuur worden door diezelfde factoren bepaald, ook dan in samenhang met extra voorzieningen. Wij zouden graag aan de Notitie toegevoegd willen zien dat de MER expliciet gaat rapporteren wat de wisselkoers is tussen de energieopbrengst en de effecten op natuur (i.c. vogels en vleermuizen). Alleen op die wijze wordt objectief inzichtelijk hoe bezwaarlijk een concessie aan de energieopbrengst (bijvoorbeeld een grotere afstand tot de (vogelrijke!) Veluwerandmeren, al dan niet in combinatie met een kleiner aantal turbines) werkelijk is terwijl die concessie mogelijk sterk ten goede komt aan het behoud van natuurwaarden.

Een MER richt zich, woordelijk althans, op *effecten*. Effecten krijgen echter pas betekenis als ze voorzien worden van een *beoordeling*. De Notitie maakt niet duidelijk of en hoe de MER hierin gaat voorzien. Het is gebruikelijk dat de effecten op, onder meer, vogels worden getoetst aan het zogenaamde ORNIS 1% criterium. Volgens dat criterium mag het dodelijke effect (in absolute cijfers) van een ingreep niet groter zijn dan het cijfer overeenkomend met '1% van de natuurlijke mortaliteit van de betrokken populatie'. Om misverstanden achteraf tussen partijen te voorkomen dient de Notitie daarbij de grootst mogelijke helderheid te verschaffen over het begrip 'betrokken populatie'. Te vaak zien wij dat de effecten van een lokale ingreep (bijvoorbeeld één of, op zijn best, een aantal windturbineparken in een bepaalde regio) getoetst worden aan de natuurlijke mortaliteit van de *landelijke* populatie van een soort. Dat heeft het ORNIS comité zo niet bedoeld toen zij door de Europese Commissie voor de vraag gesteld werd welke jaarlijkse afroming via jacht van een gekende lokale populatie toelaatbaar geacht mag worden en daarbij uitkwam op 1%.

Voor de MER-beoordeling van het voorgenomen windpark betekent dit dat óf getoetst moet worden aan de natuurlijke mortaliteit van slechts de lokale populatie van iedere soort, óf (als cijfers of schattingen van die lokale populaties ontbreken) aan de natuurlijke mortaliteit van een ruimtelijk grotere populatie maar dan in cumulatie met alle andere ingrepen in precies diezelfde ruimtelijke eenheid. In het onderhavige geval gaat het daarbij in elk geval om recent aangelegde en voorgenomen windparken in het nabije Flevoland en op de Noordwest Veluwe (Harderwijk, Hattermerbroek). Wij maken dan ook ernstig bezwaar tegen de vooralsnog gevolgde werkwijze aangaande het 1% criterium door Altenburg & Wymenga (Koopmans, 2020. Vogelonderzoek Windpark Horst en Telgt) en Witteveen & Bos (Bovend'aerde, 2021. Horst & Telgt, nader onderzoek vleermuizen). Wij merken deze studies aan als ontoereikend.

De Notitie suggereert dat de provincie speciale aandacht verlangt voor de Wespandief. De Notitie gaat echter niet in op de vraag welke andere ingrepen bij de cumulatieve beoordeling voor de

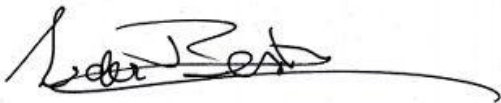
Wespendief betrokken zullen worden. De Notitie moet dit onzes inziens op voorhand benoemen en niet nadien, dat wil zeggen niet pas nadát Windpark Horst en Telgt beoordeeld is geworden. Relevant daarbij is niet alleen de mate van ruimtelijke cumulatie, zoals hierboven beschreven, maar ook de mate van temporele cumulatie: over welke periode gaan effecten gecumuleerd worden? Dat wil zeggen: wanneer wordt het effect van eerdere ingrepen wel of niet verdisconteerd geacht in de geconstateerde en gehanteerde grootte van de 'achtergrond' populatie tegen wier mortaliteit getoetst gaat worden? Deze vraag doet ter zake omdat de rapportages van populatiegroottes per definitie naijlen en dus nooit een actueel beeld geven van de negatieve effecten van recente ingrepen. Om die reden kan de grootte van 'de betrokken populatie' (en daarmee de absolute natuurlijke sterfte) overschat worden en zal het 1% criterium op papier minder snel overschreden worden dan in werkelijkheid het geval is.

Tenslotte, gezien de ligging van het plangebied en de door ProWind voorgestelde omvang van het windpark, moet niet alleen de Wespendief in de MER betrokken worden, maar dienen alle soorten aandacht te krijgen in de vorm van een effectbeoordeling, niet in het minst de kwalificerende soorten van het Natura 2000 gebied Veluwerandmeren en Natura 2000 gebied Veluwe.

Samenvattend geven wij het volgende in overweging:

- Geef in de Notitie aan dat de MER Windpark Horst en Telgt dient te voorzien in een beeld van wisselkoers tussen energieopbrengst en natuureffecten met als variabelen: het aantal turbines, de ashoogte, de rotordiameter, de opstelling en voorzieningen waarbij ook de energieopbrengst een variabele is,
- Definieer in de Notitie op voorhand de ruimtelijke en temporele grenzen van de effect-cumulatie alsmede het type ingrepen dat bij de cumulatie betrokken wordt,
- Geef in de Notitie nadrukkelijk aan dat de MER effecten op alle aldaar voorkomende diersoorten moet bezien waaronder alle kwalificerende soorten van de nabije twee Natura 2000 gebieden.

Met beleefde groet, het bestuur van de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe,

L. den Besten, voorzitter

D. Bos, secretaris